

د افغانستان اسلامي جمهوریت
د پوهنې وزارت
د خوست ولایت د پوهنې ریاست
د ګریزو د پوهنې امریت

د کمپیوټر اساساتو نوټ

Ketabton.com

نوم: _____
دپلار نوم: _____
ټولگی: _____
درجه: _____

ترتیب کوونکی: محمدنواز ګریز

کمپیوټر (Computer)

کمپیوټر په لغت کې د (Compute) له کلمې څخه اخیستل شوي چې محاسبه کولو ته وايي. کله چې (r) ورجمع کړو نو (Computer) ورڅخه جوړیږي چې محاسبه کونکي ته وايي. او په اصطلاح کې کمپیوټر هغه ماشین دی چې دمحاسبه کولو لپاره استعمالیږي. یا کمپیوټر یو بریښنايي ماشین دی چې ورکړل شوي معلومات په ډېرچټکۍ سره تحلیل او تجزیه کوي او د هر ډول غلطۍ او اشتباه څخه پرته دهغه نتیجه مونږ ته ښکاره کوي.

دکمپیوټر دندې

کمپیوټر په عمومي ډول لاندې څلور اساسي عمليې سرته رسوي.

۱. دمعلوماتو داخلول.
۲. دمعلوماتو تحلیل او تجزیه کول یا په هغو کار کول.
۳. دمعلوماتو بېرته خارجول یا دمعلوماتو نتیجه ښودل.
۴. دمعلوماتو ذخیره کول.

دکمپیوټر تاریخچه

- ۱- کمپیوټر د لومړۍ ځل لپاره په (۱۹۴۲) م کال کې د یوه امریکایي عالم الاتاسوټ بری پواسطه اختراع شو.
- ۲- په (۱۹۶۰) م کال کې یو لوی کمپیوټر جوړشو چې پراخوالی یې د یوې کوتي په اندازه ؤ او ډېر کارکونکي ورته په کار ؤ.
- ۳- اولین کوچنی کمپیوټر یا (PC) یعنی (Personal Computer) په (۱۹۷۹) م کال کې جوړشو، چې په لومړیو وختونو کې یې سرعت (پراخوالی) پنځه میگاهرتز ؤ.
- ۴- کمپیوټر ته د کمپیوټر نوم د چین په هیواد ورکړل شوی دی. د کمپیوټر ټول پرمختګ په (۲۰) یا (۴۰) کالونو کې ترسره شوی دی.

دکمپیوټر ډولونه

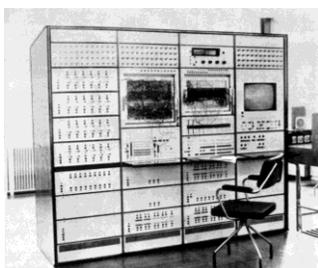
دکار او جوړښت له مخې کمپیوټرونه په درې ډوله دي.

- ۱- قیاسي (Analog) کمپیوټر.
- ۲- ترکیبي (Hybrid) کمپیوټر.
- ۳- رقمي (Digital) کمپیوټر.

۱. **Analog کمپیوٹر:** دا هغه کمپیوٹر دی چې ددی په مرسته مونږ مقیاس (اندازه) معلومولی شو. لکه: په پټرول پمپ کې هغه ماشین چې نمبراروي، ترمامیټر چې تبه معلوموي او داسې نور.

۲. **Hybrid کمپیوٹر:** دا هغه کمپیوٹر دی چې د (Analog computer) او (Digital computer) دواړو خصوصیات او دکار صلاحیتونه پکې وي.

۳. **Digital کمپیوٹر:** دا هغه کمپیوٹر دی چې دبرقي سرکټ پواسطه کارکوي. په ډیجیټل کمپیوټر کې رنگونه، حروف، اوازونه، اعداد او هرڅه پکې نخیره کېږي.

د کمپیوټر دسایز له نظره په څلور ډوله دی.

Supper computer

تر ټولو ډیر چټک کمپیوټر دی چې په ملیونونو عملیې په یو ثانیه کې سرته رسوي.

Mainframe computer

دا ډول کمپیوټر عمومي (کمپیوټري شبکې) په څير کار کوي او په يوه ثانيه کې ميليونه معلومات محاسبه کولی شي. دسوپر کمپیوټر ته سرعت، قدرت او قيمت يې کم دی.

Mini computer

دا کمپیوټر د واره سايز او کم قيمت لرونکی دی چې د معلوماتو د زيرمه کولو په خاطر استعمالیږي. دا کمپیوټر تجارتي شرکتونو، دولتي ادارو، ساينسي لابراتوارنو کې کارول کېږي.

Micro computer

د نن ورځې دوديز کمپیوټرونه دي چې د شخصي کمپیوټرونو په نامه هم ياديږي. دا کمپیوټرونه په حجم کې واره، په کار کې ښه او بيه يې ارزانه ده.

د کمپیوټر نور ډولونه

۱. ډيسکټاپ کمپیوټر (Desktop computer)
۲. لپټاپ کمپیوټر (Laptop computer)
۳. فامټاپ کمپیوټر (Palmtop computer)
۴. PDA computer (Personal Digital Assistance)

کمپیوټر دوي برخې لري

1. Internal parts of Computer
2. External parts of Computer

External Parts of Computer:

- ✓ Case
- ✓ Monitor
- ✓ Keyboard
- ✓ Mouse
- ✓ Speaker
- ✓ Printer
- ✓ Scanner
- ✓ Webcam

Internal parts of Computer:

- ✓ Main board
- ✓ CPU Processor
- ✓ Hard Disk
- ✓ Power Supply
- ✓ RAM
- ✓ ROM
- ✓ CARDS (VGA, Sound, LAN, Modem)
- ✓ Drives (CD room, Falsh)

دکمپیوټر جو وړبښت

کمپیوټر له دوو اساسي برخو څخه جوړ شوی دی.

- (1) Hardware (سختکالی) (2) Software (پوستکالی)

Hardware: دا د کمپیوټر هغه فزیکي برخي دي چې په سترګولیدل کېږي او د لاس پواسطه لمس کېږي. لکه: Modem, Speaker, Mouse, Monitor, Keyboard او داسې نور.

Hardware عمومي په دوو برخو ویشل شوي دي.

- (1) Input devices (2) Output devices

Input devices: دا د کمپیوټر هغه برخي دي کوم چې مونږ ددې پواسطه کمپیوټر ته معلومات داخلوو. لکه: Keyboard, Mouse, Scanner, Digital camera او نور.

Input devices دوي اصلي برخي لري.

- (1) Keyboard (2) Mouse

Keyboard: دا هغه آله ده چې په کمپیوټر کې د لیکني لیکلو په خاطر استعمالېږي. کیبورډ زیاتې بټني لري چې Keys ورته ویل کېږي.

Mouse: دا هغه آله ده چي دكمپيوټر په سكرين باندې كرسر ته دحرکت وركولو لپاره استعماليري. موس درې بټني لري.

1. Right Click
2. Left Click
3. Scroll button

ماوس په درې ډوله دی

1. Serial Mouse
2. Ps/2 Mouse
3. Wireless Mouse

Serial Mouse: دا هغه ماوس دی چې بیضوي شکل لري او په هر کمپیوټر کې کار کوي پدې ماوس کې ۹ ستنې موجودې دي.

PS/2 Mouse: دا هغه ماوس دی چې د مورک په شان شکل لري او په هر قسم کمپیوټر کې کار کوي.

Wireless Mouse: دا هغه ماوس دی چې بي تاره کار کوي، تار نه لري او دتلویزیون دریموت په شان کار کوي.

Modem: دا دکمپیوتر هغه آله ده چې کمپیوتر ته دانترنیټ ورکولو لپاره استعمالیږي یعنی کمپیوتر انترنیټ ورکوي.

Speaker: دا هغه آله ده چې دکمپیوتر څخه آواز خارجوي لکه دویډیو آواز، دموسیقی آواز، دفلم آواز او داسې نور.

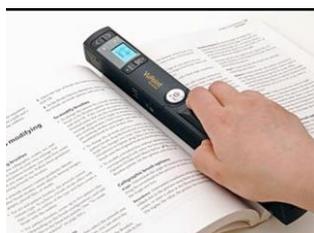
Scanner: دا هغه آله ده چې دکاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي یعنی دکتاب، مجلې، عکس، نوټ او داسې نورو شیانو څخه کاپي پری اخیستل کيږي.

(1) Hand-held scanner

Scanner دوی لویې برخې لري.
(2) Flatbed scanner

Hand-held scanner: دا هغه سکندر دی چې په کتابخانو یا عمومي دوکانونو کې استعمالیږي، چې کمپیوتر ته دبیولارښونه کوی یعنی دشیانو بیه ورته ښایي.

Flatbed scanner: دا هغه سکنر دی چې لیکنه، گرافونه، عکسونه اوداسي نور دکمپیوټر په میمری کی ذخیره کوي.

Digital camera: دا هغه آله ده کوم چې عکس یا ریکارډ په دوامدار ډول اخلي او مونږ ته یې په سکرین باندې بنایي.

Digital Camera

Output devices: دا هغه آلی دي کوم چې مونږ ته دکمپیوټر څخه معلومات خارجوي، یعنی مونږ ته معلومات راکوي. لکه: Printer, Monitor او داسي نور.

Software: دکمپیوټر هغه فزیکي برخي دي چه په سترگولیدل کیري اودلاس پواسطه نه لمس کیري. لکه: Word pad, MS word and all programs.

Software په عمومي ډول په دوو برخو ویشل شوی دی.
(1) System software (2) Application software

System software: د User او کمپیوټر ترمنځ اړیکي ته سیستم سافتویر ویل کیري یا هغه سافتویر دی چې د هارډویر دکنترول دنده په غاړه لري. ښه مثال اپریټینګ سیستم دی. لکه: Window Xp , Windows 7, Windows 8 .

Operating system: هغه مهم سافتویر دی چې په کمپیوټر کی مرکزي رول لوبی او نور ټول سافتویرونه دهمدی سافتویر پواسطه کار سرته رسوي.

Application software: دا هغه سافتویر دی کوم چې د User وظیفی حل کوي. او پخپله هم دسیستم سافتویر په مټ کار ترسره کوي. لکه: MS word, MS excel and etc.

Monitor: دا هغه پرده ده چې کمپیوټر مونږ ته ټول معلومات بنیي یعنی ښکار کوي

چې نوموړي پرده د لیدني بنودني واحد دی.

Monitor په دوه ډوله دی.

(1) Monochrome Monitor (2) Color Monitor

Monochrome Monitor: دا هغه منیتور دی چې په سپین یا څر رنگ معلومات ښکاره کوي. او په واضح ډول رنگ نه ښکاره کوي. دا ډول منیتور د سترگو لپاره زیات تواني دی او سترگي خرابوي.

Color Monitor: دا هغه منیتور دی چې په مختلفو رنگونو معلومات ښکاره کوي او په میلیونو رنگونه لري. دا ډول منیتور د سترگو لپاره لږ تواني دی.

Printer: دا هغه آله ده چې د لیکنې د چاپ کولو لپاره استعمالیږي لکه کتابونه، مجلې، نوتونه، ورځپاڼې او داسې نور شیان پرې چاپ کولی شو.

Printer زیات ډولونه لري خو ځیني یې لاندې دي.

Dot Matrix Printer: دا ډول پرنټر ليکنه په تور او ساده ډول چاپوي چې ساده پرنټر ورته ويل کيږي.

Inkjet Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه رنگه چاپوي لکه کتاب، عکس او داسې نور دي ته رنگه پرنټر ويل کيږي.

Laser Printer: دا هغه پرنټر دی چې ليکنه په ډېر تيز رنگ سره چاپوي.

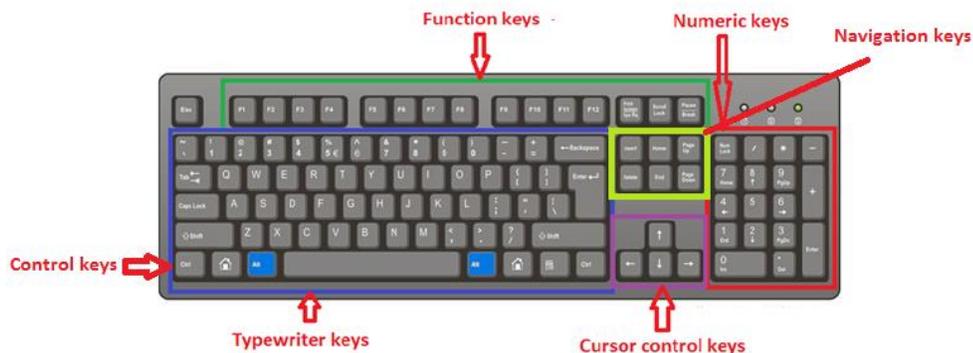
Keyboard

دا دکمپيوټر هغه آله ده چې په کمپيوټر کې دليکنې ليکلو لپاره استعمالیږي. په کيبورډ باندې بټو ته Keys ويل کيږي.

Keys of Keyboard

په کيبورډ کې بټنې په څلورو گروپونو ويشل شوي دي.

- 1). Function keys
- 2). Typewriter area
- 3). Numeric keypad
- 4). Cursor control keys

Function keys

دا بټني په کيبورډ ۱۲ دی چې هره بټن ځانته وظيفه اجراء کوي.
لکه: F1, F2, F3, F4, F5, F6, F7, F8, F9, F10, F11, F12.
دا بټني کمپيوتر ته د مختلفو کمانډونو ورکولو لپاره استعماليري.

F1: دا بټن په پروگرام کې د Help Menu خلاص کولو لپاره استعماليري.
يعني کله چې تاسو دکمپيوتر ډيروگرام دکمپيوتر په اړه معلومات غواړئ له دې طريقه څخه پيدا کولی شئ.

F2: دا بټن په کمپيوتر کې انتخاب شوي فایل ته د نوم وړ بدلولو لپاره استعماليري.
F3: دا بټن په کمپيوتر کې د فایلونو د پلټلو لپاره استعماليري يعني ددې بټن په کليک کولو سره په کمپيوتر کې Search box خلاصيري او ددې لارې مونږ هر څه پلټلی شو.

F4: دا بټن Windows explore باندې د ادرس بار څرگندولو لپاره استعماليري.
F5: دا بټن دکمپيوتر دوينډوز دتازه کولو لپاره استعماليري.
F6: دا بټن دکمپيوتر په وينډوز باندې د افشنونو په گوته کولو (اشاره کولو) لپاره استعماليري.

F7: دا بټن په کمپيوتر کې د کمپيوتر آواز د بندولو لپاره استعماليري.
F8: دا بټن په کمپيوتر کې د آواز دکمولو لپاره استعماليري.
F9: دا بټن په کمپيوتر کې د آواز د زياتولو لپاره استعماليري.

F10: دا بټن په کمپيوتر کې دمينوبار د فعالولو لپاره استعماليري.
F11: دا بټن په کمپيوتر کې دصفحي يا عکس په مکمل سکرين کې دبنودلو لپاره استعماليري.
F12: دا بټن په په پروگرام کې دفايل دساتلو لپاره استعماليري.

Typewriter area

پدې بټنو کې Alphabetic keys, Numeric keys, symbol keys بټني شاملې دي.

Alphabetic keys

دا بټني دليکنسي ليکلو لپاره استعماليري چي ټولسي ٢٦ بټني دي.

Numeric keys

دا بټني د عددنو ليکلو لپاره استعماليري لکه: 1, 2, 3, 23, 45, او داسي نور.

Symbol keys

دلته په Typewriter area بعضو بټنو باندې سمبولونه ليکل شوي دي چي دسمبولونو دليکلو لپاره استعماليري. لومړي به په Shift key باندې کليک کوو وروسته په سمبول باندې کليک کوو نو سمبول ليکل کيري.

Numeric keypad

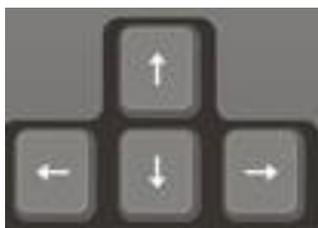
دا بټني د اعدادو ليکلو لپاره استعماليري او جمع، منفي، ضرب او تقسيم علامو ليکلو لپاره هم استعماليري. که چيري په کيبورډ کي Num lock بټن فعاله وي نو نوموړي بټني کار کوي او که چيري Num lock بټن غير فعال وي نو Numeric keypad بټني کار نه کوي.

Cursor control keys

دا بټني کبنته، پاس، بني طرف ته او چپ طرف ته دکر سردحرکت کولو لپاره استعماليري. او د Arrows keys په نوم هم ياديري. او Navigation keys هم په دغو بټنو کي شاملي دي.

Cursor keys

په کیبورډ بعضی بټنې

Tab: دا بټن په پروگرام کرسرته د حرکت ورکولو لپاره استعمالیږي یعنې ددې بټن په کلیک کولو سره کرسر مخکې حرکت کوی.

Shift: دا بټن په کیبورډ کې دنورو بټنو سره یوځای استعمالیږي. په کیبورډ کې دوی **Shifts** بټنې شاملې دي چې یوه بڼې طرف ته او بله چپ طرف ته موقعیت لري. **مثال:** که چیرې دانگلیسي کوچنی توری په غټو تورو لیکو نو لومړی په **Shift** بټن باندې کلیک کوو وروسته په انگلیسي کوم یو توري باندې کلیک کوو نو توری په غټو تورو لیکل کیږي.

Caps lock: که چیرې نوموړي بټن فعاله وي نو انگلیسي توري په غټو تورو لیکل کیږي او که چیرې نوموړي بټن غیر فعاله وي نو انگلیسي توري په کوچنی تورو لیکل کیږي.

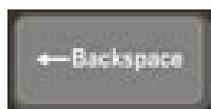
Enter: دا بټن په کمپیوتر کې مختلفې وظیفې لپاره استعمالیږي. (۱) ددې بټن په کلیک کولو سره په پروگرام کې نوي لاین شروع کیږي. (۲) دا بټن دکلیک و هلو دنده هم سرته رسوي. Enter بټن ته Return key هم ویل کیږي.

Spacebar: دا بټن لیکنې ته دفاصلې لپاره استعمالیږي. یا دکرسر د حرکت کولو لپاره استعمالیږي.

Backspace: دا بټن دليکني دختمولو لپاره استعماليري او انتخاب شوي ليکنه هم ختموي.

Navigation keys: دا بټني مختلفي وظيفي سرته رسوي.

او پدي بټني کي Arrows بټني هم شاملي دي.

لکه: Page up, Page down, Home, End, Insert, Delete.

Page up key

دا بټن په پروگرام کي دکرس دپورته خواته يعني دپروگرام سر ليکني ته دکرس دحرکت کولو لپاره استعماليري.

Page down key

دا بټن په پروگرام کي دکرس دلاندې خواته يعني دپروگرام اخري ليکني ته دکرس دحرکت کولو لپاره استعماليري.

Home key

دا بټن په زياتو پروگرامونو کي دکرس دلاین سر ته حرکت کولو لپاره استعماليري. او کرس دجملي سر ته حرکت کوي.

End key

دا بټن په زياتو پروگرامونو کي دليکني اخرته يا دجملي اخرته دکرس دحرکت کولو لپاره استعماليري.

Insert key

دا بټن په پروگرام دفايل راورلو لپاره استعماليري.

Delete key

دا بټن دليکني يا فايل دختمولو لپاره استعماليري.

Control keys: دا بټني دنورو بټنو سره يوځای وظيفه اجراء کوي نوموړي بټني دوي دي چې يوه بڼي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Alt keys: دا بټني دنورو بټنو سره يوځای کار کوي چې نوموړي بټني په کيبورډ کې دوي دي چې يوه بڼي طرف ته او بله چپ طرف ته موقعيت لري.

Home: دا بټن په پروگرام کې دليکي چپ طرف ته دکرسر حرکت کولو لپاره استعماليري.

End: دا بټن په دصحفي يا دفايل دختمولو لپاره استعماليري يا په پروگرام کې دلاين بڼي طرف ته د کرسر دورلو لپاره استعماليري.

ESC: دا بټن په کمپيوټر کې د موجوده کار دختمولو لپاره استعماليري.
PrntScr: دا بټن په کمپيوټر کې د سکرين شات اخيستلو لپاره استعماليري.

Windows button: دا بټن د **Start Menu** دخلاصولو لپاره استعماليري.

Fn button: دا بټن په کمپيوټر کې د هارډوير د کنټرولولو لپاره استعماليري لکه د سکرين رڼا تيزولی.

دکمپيوټر داخلي برخي Internal part of Computer

System unit

دا دصندوق په شان بند شوي دکمپيوټر يوه برخه ده چې کمپيوټر ته د معلوماتو په داخلولو کې مرسته کوي يعنې کمپيوټر ته معلومات داخلي. او زياتي برخي لري چې په لاندې ډول دي.
CPU, Memory, Main board, VGA card, Fax modem car, Sound card, Ram card

Tower System

او System unit په دوه ډوله دی.
Desktop Tower

Desktop system unit

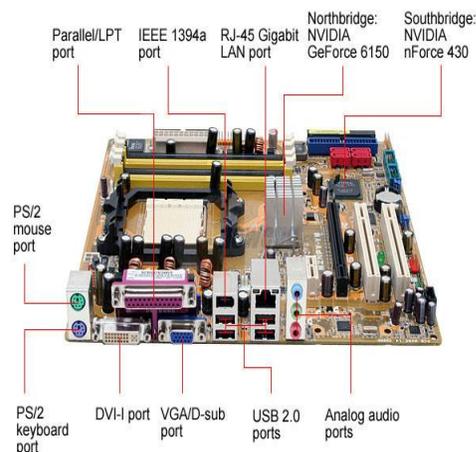
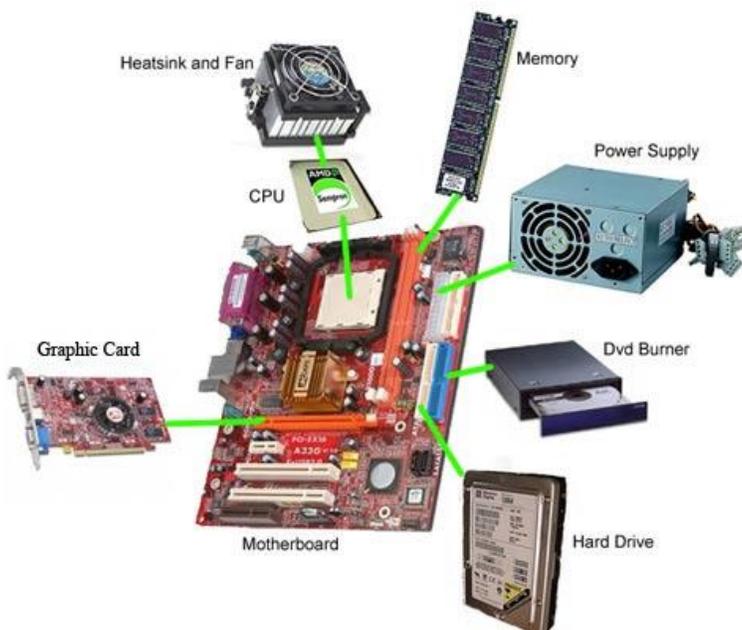
CPU (Central Processing Unit) دچلولوبرخه

دا دکمپیوټر یوه مهمه برخه ده چې دکمپیوټر په مشکلاتو باندې فکرکوي او دکمپیوټر ټول مشکلات حل کوي، او دکنترول عمومي مرکز دی چې دې ته دکمپیوټر دماغ هم ویل کیږي. CPU تقریباً 1,5 inches مربع وي.

Main board or Mother Board

Main Board: دا هغه تخته ده چې د کمپیوټر ټولې تختې ورباندې نصب کیږي؛ او ورباندې د مختلفو کارتونو، مختلفو کیبلونو او سي پی یو او داسې نور ورباندې نصب کیږي. لکه: Ram, Rom, Microprocessor, Modem, CD rom etc.

Memory devices: دا هغه برخه ده چې د کمپیوټر ټول معلومات ذخیره کوي. او په دوه ډوله ده.

- i). Internal memory devices
- ii). External memory devices

Internal memory devices

دا هغه میموري دي کوم چي په کمپیوټر کې پخپله وجود لري او دکمپنۍ لخوا ورته ټاکل شوي او په کمپیوټر کې معلومات ذخیره کوي. په دوه ډوله ده.

RAM and ROM

RAM

RAM (Random access memory)

دا هغه میموري ده چي معلومات ذخیره کولی شي چي نوموړي میموري ته دایمي میموري هم ویل کیږي.

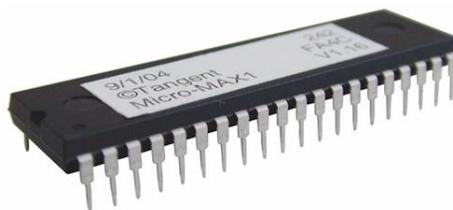
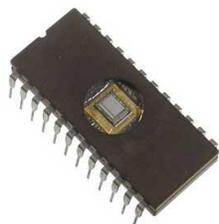
RAM (RANDOM ACCESS MEMORY)

ROM

ROM (Read only memory)

په دا ډول میموري کې مونږ فقط حاضر معلومات لوستلی شو مگر بدلولی یې نشو، او دایمي طبیعت لري. که چیرې کې هارډیسک نه وي، دا میموري هم کار کولی شي.

External memory devices

دا ډول میموري ډېر زیات مقدار معلومات ذخیره کوي.

USB Port

د USB مخفف (Universal Serial Bus) ده چې چې ددې برخې له ليارې کولای شو چې د کمپيوټر سره یو شی رابطه یعنی پیوست کړ، مثال: Scanner، Mouse، Flash drive.....

Flash Drive

فلش ډرائیو د معلوماتو د ذخیره کولو لپاره یوه بڼه آله ده چې د USB Ports له ليارې د کمپيوټر پیوست کیري. سره

Hard disk: دا د کمپيوټر په CPU پورې نصب شوي وي، چې د معلوماتو د ساتلو لپاره استعمالیري. مونږ د هارډیسک سره صرف **GB** وینو چې دغه د هارډیسک سپید دی.

Hard Disk drive

GB

MB (Mega byte)
GB (Giga byte)

CD-ROM

(Compact Disk, Read Only Memory)

CD ROM کولای شوي چې معلومات او پروگرامونه ولولای او ذخیره یې کړي.

CD

(Compact Disk)

سي ډي د معلوماتو په نقلولو کې مرسته کوي یعنی ددې په مرسته کولی شو ډېر څه کمپيوټر ته نقل او د سي ډي په مرسته کمپيوټر ته منتقل کړو.

DVD (Digital Versatile Disc)

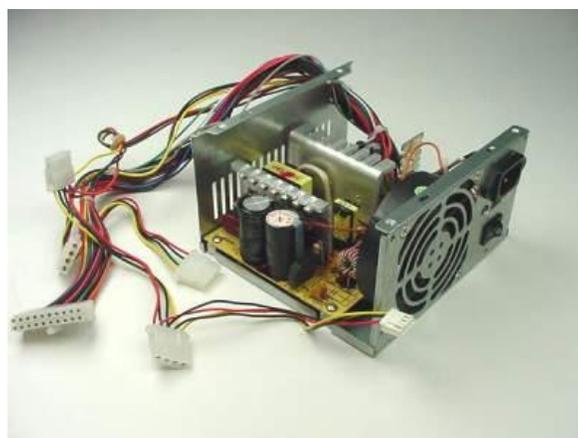
دی وی دی د لور ظرفیت له امله د فلمونو، پروگرامونو د ساتلو او انتقالولو لپاره استعمالیږي.

Tape drive: دا د کپبل پواسطه په System unit پورې نښلول کیږي، چې معلومات لولسي او لیکي یې چې دې ته Tape Backup هم ویل کیږي. او 1/4 inches پراخ دی.

Power supply

د کمپیوټر له مهمو پرزو څخه ده چې د کمپیوټر ټولو برخو ته برق

Windows 7

ویندوز په لغت کې کرکې ته وايي او د کمپیوټر اساسي پروگرامونو څخه یو پروگرام دی چې په یو وخت کې کولای شي څو دوسیې د ویندوز په صفحه د کرکې په شکل خلاصې کړي.

ویندوز ۷ لاندې مهم پروگرامونه لري.

- ❖ Notepad
- ❖ WordPad
- ❖ Paint pad

Notepad Program

دا دويندوز هغه پروگرام دی چې په کمپيوټر کې دساده ليکنې لپاره استعمالیږي. يعنې په دې پروگرام کې فقط ساده ليکنه کيږي.

د Notepad پروگرام دخالصولو طريقي

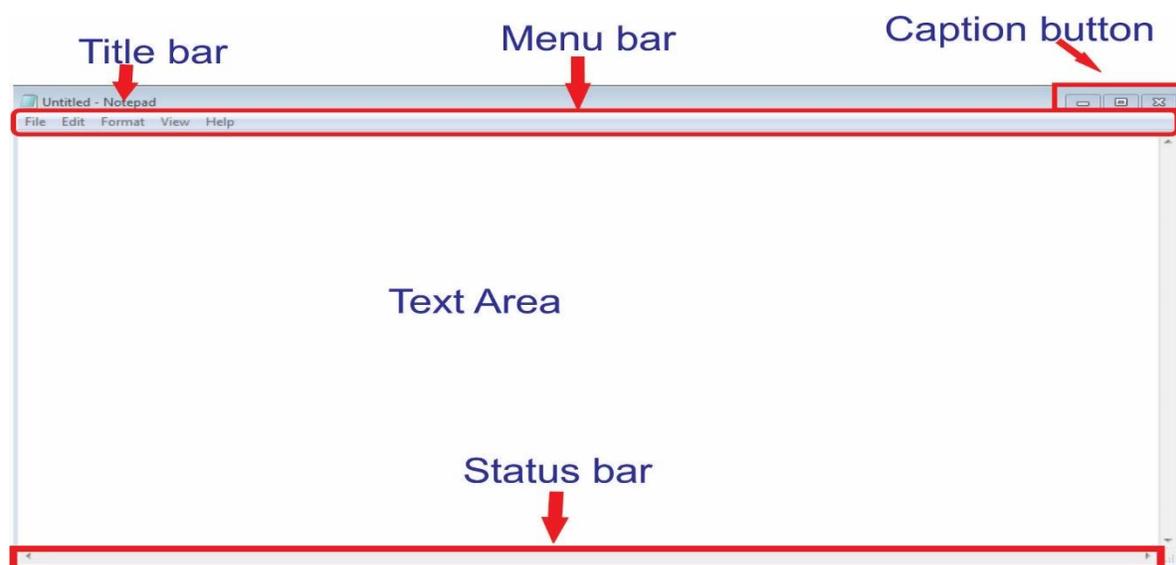
1. Start button- search box- write notepad- enter.
2. Start button- Run- write notepad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on notepad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.
5. Open notepad- write “Start space notepad”- save – after name write “.bat”- double click on saved file.
6. Open CMD – write “Start notepad” – Enter.

د Notepad پروگرام د بندولو طريقي

1. File menu- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4
- 5.

(I.D.E Integrated Development Environment)

1. Title bar
2. Caption button
3. Menu bar
4. Text area
5. Status bar

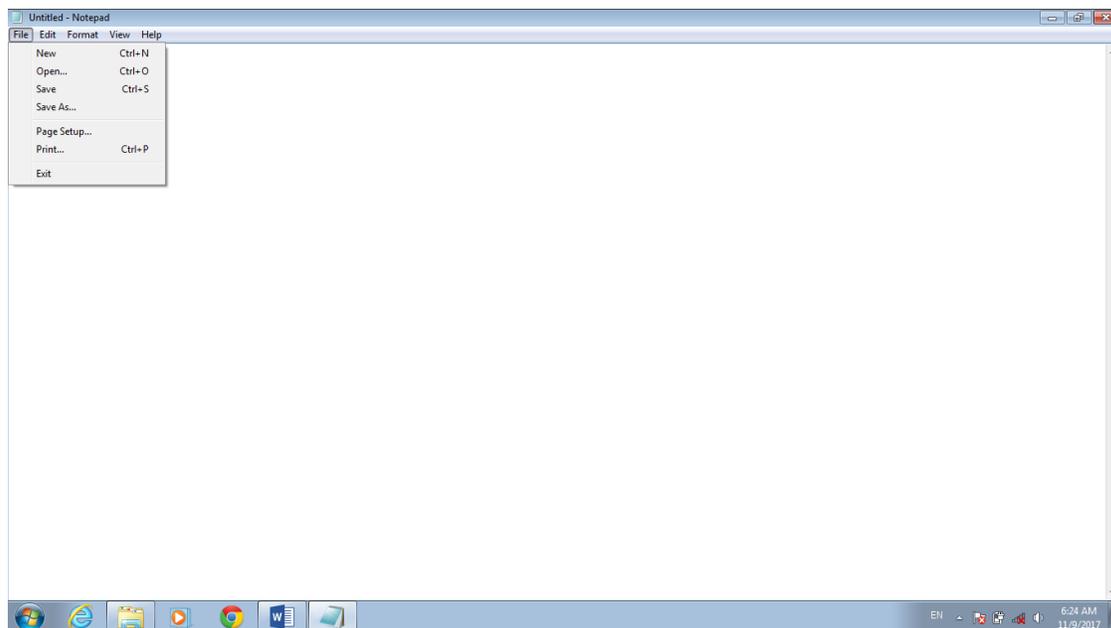

Title bar: په دهر پروگرام نوم ليكل شوي وي.
Caption button: پدې کې درې بټنې شاملې دي چې لاندې ډول دي.
Minimize: دا بټن د پروگرام د کوچني کولو او لويولو لپاره استعماليري.
Maximize: ددې په کلېک کولو سره د پروگرام صفحه د کمپيوټر Taskbar ته ځي.
Close: دا بټن د پروگرام د بندولو لپاره استعماليري.
Menu bar: په منيو بار کې د نوټ فډ پروگرام منيوگانې شتون لري.
Text Area: دا په پروگرام کې هغه ساحه ده کوم چې ليکل پکې کيري يعنې دې ته دليکلو ځای هم ويل کيري.

File Menu

په File menu کې دا لاندې کمانډونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Page setup
6. Print
7. Exit

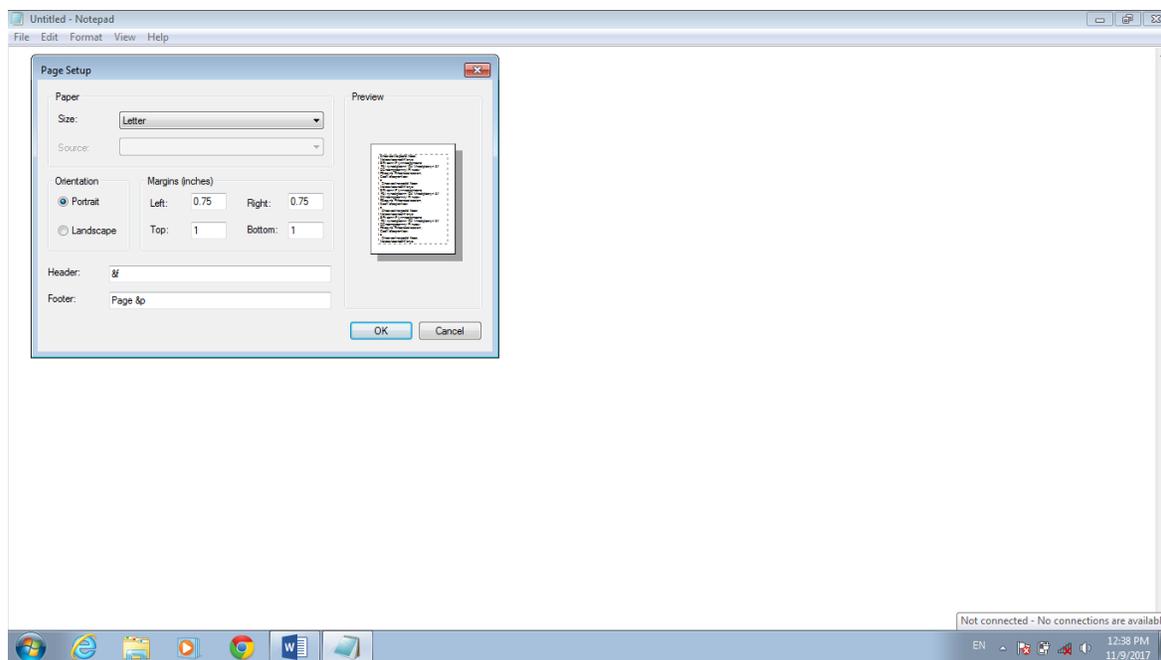
New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ يې **Ctrl+N** ده.

Open: دا کمانډ په پروگرام ديوې دوسيې يا ليکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه ليکنه کوم چې مونږ په کمپيوټر کې مخکې ساتلي وي. شاربټ کټ يې **Ctrl+O** ده.

Save: ددې کمانډ په ذريعه مونږ کولی شو چې يوه ليکنه په کمپيوټر کې وساتو. يعنې په کمپيوټر کې ديوې ليکنې يا دوسيې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږ کولی شو چې يوه ليکنه يا فايل په څو نومونو يې په کمپيوټر کې ساتلی شو. شاربټ کټ نه لري.

Page setup: ددې کمانډ په ذريعه کولی شو چې خپله ليکنه مخکې دچاپولو نه انداز کولی او ترتيب کولو شو.

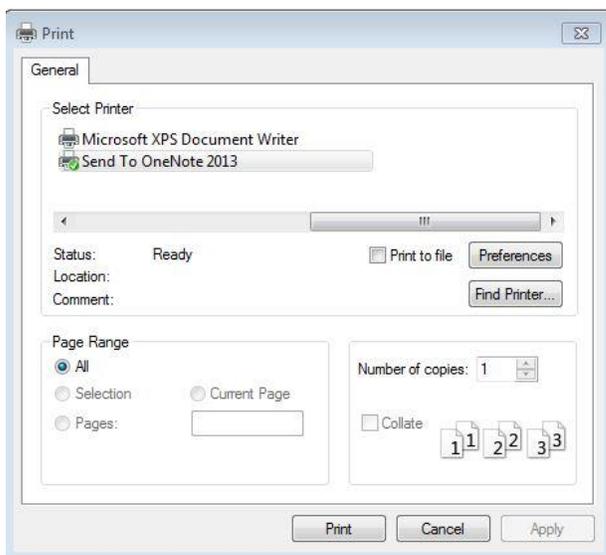
Size: ددي کمانډ پواسطه مونږ دخپلي صفحي اندازه ټاکلی شو. که دزمونږ صفحه A4 نو A4 انتخابوو او که دمونږ صفحه A3 نو A3 انتخابوو.

Orientation: پدي کي دوه کمانډونه شتون لري چي Portrait او بل Landscape دی. که Portrait انتخاب کړو نو صفحه په افقي چاپيري. او Landscape انتخاب کړو نو صفحه عمودي چاپيري.

Margins (inches): دا کمانډ دصفحي دځنډو اندازي لپاره استعماليري. پدي کمانډ کي Left, Right, Top, Bottom شامل دي. **Right:** ددي پواسطه دصفحي دښي طرف اندازه ټاکل کيري. **Left:** ددي پواسطه دصفحي دچپ طرف اندازه ټاکل کيري. **Top:** ددي پواسطه دصفحي د سر طرف اندازه ټاکل کيري. **Bottom:** ددي پواسطه دصفحي دلاندي طرف اندازه ټاکل کيري.

Header: دا کمانډ په پروگرام کي دسرټکي يا عنوان لپاره استعماليري چي که مونږ وغواړو چي ليکني ته عنوان ور کړو نو ددي کمانډ په استفادي سره کولی شو. **Footer:** دا کمانډ په پروگرام کي دصفحي دښکته خواکي ديوي ليکني ليکلو لپاره استعماليري.

Print: دا کمانډ په پروگرام کې دليکنې دچاپ کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ يې Ctrl+P ده.

Select printer: ددې په ذريعه باندې دپرنتېر نوم انتخابیږي. کوم پرنتېر چې مونږ په کمپيوټر کې انسټال کړی وي.

Page range: ددې کمانډ پواسطه مونږ دصفحي شمېر ټاکلی شو. يعنې چې مونږ څومره صفحي چاپ کړو. **All:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو ټولو ليکنه چاپیږي. **Selection:** که دا کمانډ انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي ليکنه چاپیږي.

Pages: که چيرې وغواړئ چې د لسې صفحي تر شلمې صفحي پورې دچاپ شي او نوره ليکنه د نه چاپیږي. نو لومړۍ به Pages انتخابوو وروسته به

(10-20) پکې ليکو نو د ۱۰ نه تر ۲۰ پورې صفحي به چاپیږي او نوره صفحي به نه چاپیږي.

Current page: که دا کمانډ انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چېرته چې کرسر وي.

Number of copies: دا کمانډ په پروگرام د نوټونو يا کتابونو دشمېر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه يا نوټونه دچاپ شي نو لس پکې ليکو.

Collate: که دا کمانډ انتخاب کړو نو لومړۍ صفحه به لس ځله چاپیږي او بيا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسې مسلسل چاپیږي.

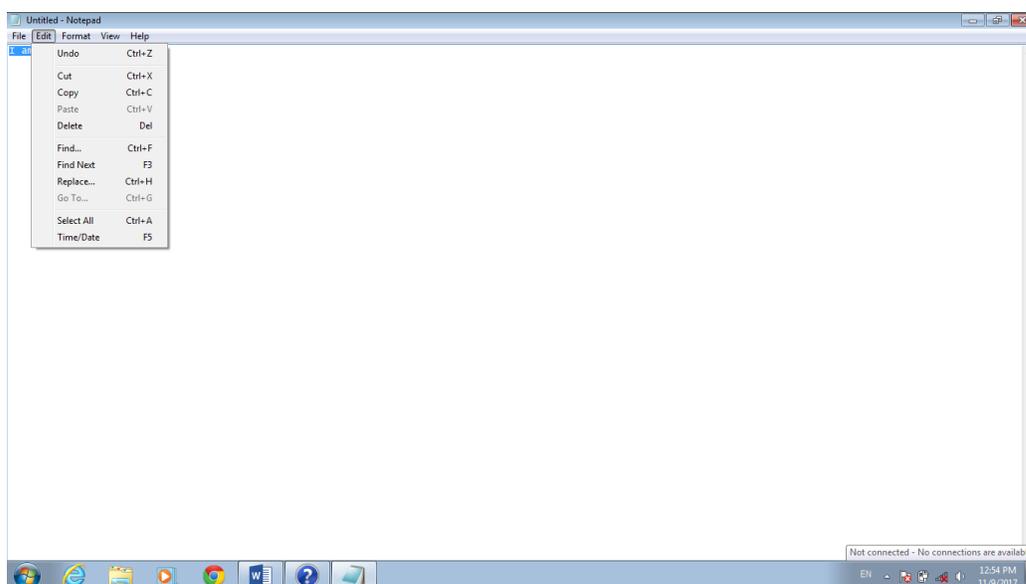
Exit: دا کمانډ دپروگرام دبنډولو لپاره استعمالیږي کله چې مونږ په دې کمانډ باندې کليک وکړو نو پرانستل شوی پروگرام بندیږي.

Edit Menu

پدې منيو کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Undo
2. Cut
3. Copy
4. Paste
5. Delete

6. Find
7. Find next
8. Replace
9. Go to
10. Select All
11. Time/Date

Undo: دا کمانډ په پروگرام کې اجراء شوي کار خپل حالت ته راولي. يعنې که چېرې مونږ په پروگرام يوه ليکنه ختمه کړه نو وغواړو هغه ليکنه بېرته د راشي نو په undo باندې کلېک نو ختمه شوي ليکنه بېرته راځي. شاربټ کټ يې Ctrl+Z دی.

Cut: دا کمانډ په پروگرام کې د يوې ليکنې ختمولو لپاره استعمالېږي. شاربټ کټ يې Ctrl+X ده.

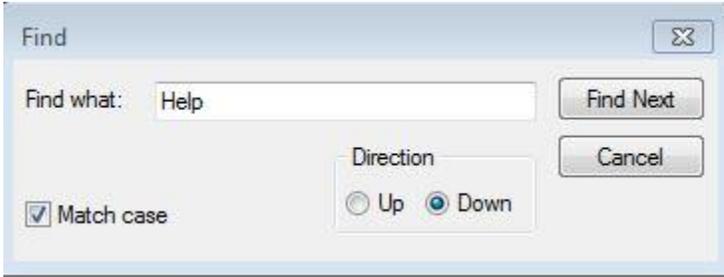
Copy: دا کمانډ په پروگرام د يوې ليکنې څخه د کاپي اخيستلو لپاره استعمالېږي. چې ليکنه هم هغه ځای کې هم پاتې شي او بل ځای ته يې هم ترې انتقال کړو. شاربټ کټ يې Ctrl+C ده.

Paste: دا کمانډ د يوې ليکنې د انتقالولو لپاره استعمالېږي. کله چې يوه ليکنه Cut يا Copy کړو نو د Paste پواسطه يې بل ځای ته انتقالولی شو. شاربټ کټ يې Ctrl+V ده.

Delete: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې ختمولو لپاره استعمالېږي. چې په پروگرام کې

یوه لیکنه ختموي یا یې پاکوي.

Find: دا کمانډ په پروگرام کې دیوې کلمې دلتون یا پیداکولو لپاره استعمالیږي. کله چې مونږ زیاته لیکنه کړي نو مونږ غواړو چې یو لغات یا کلمه پیداکړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ یو لغات یا کلمه پیداکولو شو. شارټ کټ یې **Ctrl+F** ده. **Find What**: پدې ځای کې مونږ هغه کلمه لیکو کوم چې مونږ یې پیداوو. **Find Next**: کله چې مونږ په لیکنه کې یوه کلمه زیاته لیکلي وي نو ددې بټن په کلیک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پیداکوي.

Cancel: دا دپرانستل شوي چوکاټ څخه دایستلو لپاره استعمالیږي.

Direction: په دې دوه افشونونه شتون لري چې **Up** او **Down** دی.

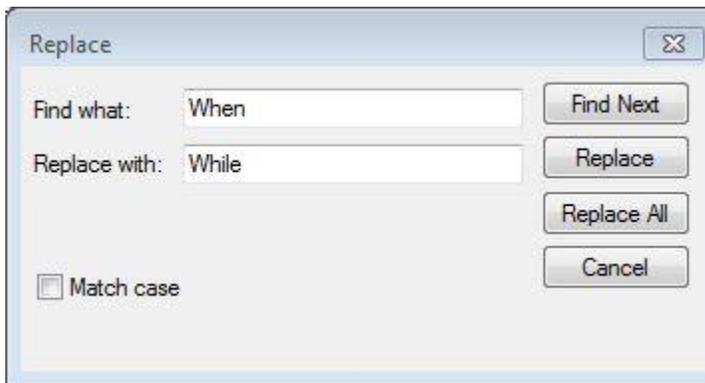
کله چې په **Down** باندې کلیک وکړئ

نو یوه کلمه یا لغات دپاس خوا نه بنسخته خواته پیداکوي. او کله چې په **Up** باندې کلیک وکړئ نو یوه کلمه یا لغات دبنسخته خوا نه پاس خواته پیداکوي.

Match case: که دې ته کلېک ایښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پیداکوي چې په یو شان تورو لیکل شوي وي. یعنې که یوه کلمه په غټو تورو لیکل شوي وي نو په غټو تورو یې پیداکوي او په کوچنی تورو یې نه راته پیداکوي. او که په کوچنی تورو لیکل شوي وي نو په کوچنی تورو یې پیدا کوي او په غټوتورو یې نه پیداکوي.

Find Next: ددې کمانډ په کلیک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پیداکوي چې په لیکنه کې زیاتې لیکل شوي وي. شارټ کټ یې **F3** ده.

Replace: دا کمانډ په پروگرام یوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په لیکنه کې شامله وي.

Replace with: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په بله کلمه یې بدلوو.

Find Next: دا دکلمې دپیداکولو لپاره استعمالیږي.

Replace: دا کمانډ یوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالیږي.

Replace All: دا کمانډ په پروگرام کې زياتې کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعمالېږي.

Cancel: دا کمانډ دپرانستل شوي کمانډ دبنډولو لپاره استعمالېږي.

Match case: که دې ته کلېک ايښودل شوي وي نو هغه کلمه په بله کلمه بدلوي چې چې په يوشان تورو ليکل شوي وي.

Go To: دا کمانډ په پروگرام کې دليکنې ليکونته دکرسر حرکت کولو لپاره استعمالېږي. لومړۍ دا کمانډ عيرفعال وي او کله چې وغواړو چې فعال يې کړو نو Format menu ته خو او Word wrap باندې کلېک کوو نو بيا فعالېږي. شاربټ کټ يې Ctrl+G ده.

Select All: دا کمانډ په پروگرام کې دټولې ليکنې دانتهابولو لپاره استعمالېږي. شاربټ کټ يې Ctrl+A ده.

Time/Date: دا کمانډ په پروگرام کې دتاريخ او وخت دمنځته راوړلو لپاره استعمالېږي. يعنې دا کمانډ دپروگرام دصفحي ته تاريخ او وخت راوړي. شاربټ کټ يې F5 ده.

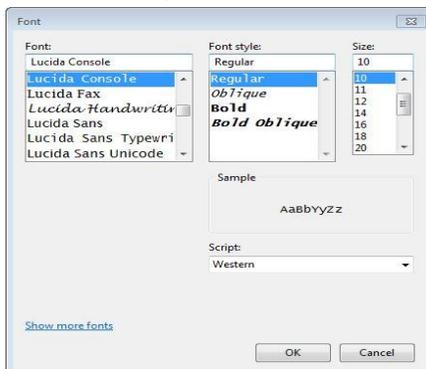
Format menu

پدې منيو دا لاندي کمانډونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Font

Word wrap: کله دا کمانډ فعال وي نو ليکنه دپروگرام دصفحي سره سم ماتېږي او کله عيرفعال نو ليکنه دپروگرام دصفحي سره سمه نا ماتېږي او همدغسې جريان مومي.

Font: ددې کمانډ په ذريعه مونږ کولی شو چې ديوې ليکنې شکل، اندازه، ستايل ته تغير ورکړو.

Font: پدې کې مونږ ديوې ليکنې شکل بدلولی شو.

Font style: پدې کې مونږ يوې ليکنې ته دبلوالی، کزوالی ورکولی شو.

Size: ددې پواسطه مونږ دليکنې اندازه ټاکلی شو او ليکنه غټوالی او کوچنی کولی شو.

View menu

پدي منيو کي يوازي يو کمانډ شتون لري چې د Status Bar په نامه ياديږي.

Status Bar ددي کمانډ پواسطه مونږ Status bar فعالولی او هم غير فعالولی شو.

Help menu

په نوموړي منيو دا لاندي کمانډونه شتون لري.

1. View Help
2. About Notepad

View help: دا کمانډ په پروگرام د کومک کولو په خاطر استعمالیږي. که چېرې مونږ ته په پروگرام کومه ستونزه پېښه شي نو ددي کمانډ په ذريعه يې کولی شو چې حل يې کړو.

About Notepad: دا کمانډ مونږ ته د نوټ فيډ په باره کي معلومات راکوي چې نوموړی پروگرام کومي کمپني جوړکړی. او کوم ورژن لري.

WordPad Program

دا دویندوز پروگرامونو څخه يو پروگرام دی کوم چې دليکنې ليکلو او دليکنې ډيزاين کولو لپاره استعمالیږي. پدي پروگرام کي مونږ کتابونه، مجلي، ورځپاڼي، رسني، رپورونه، خبرونه او داسي نور شيان ليکلی شو.

Wordpad پروگرام دوه ټيپونه لري Home tab او View tab.

د Wordpad پروگرام دخلاصولو طريقي

1. Start button- search box- write wordpad- enter.
2. Start button- Run- write wordpad – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on wordpad.
4. Start button- All programs- accessories- right on notepad – write any shortcut key.

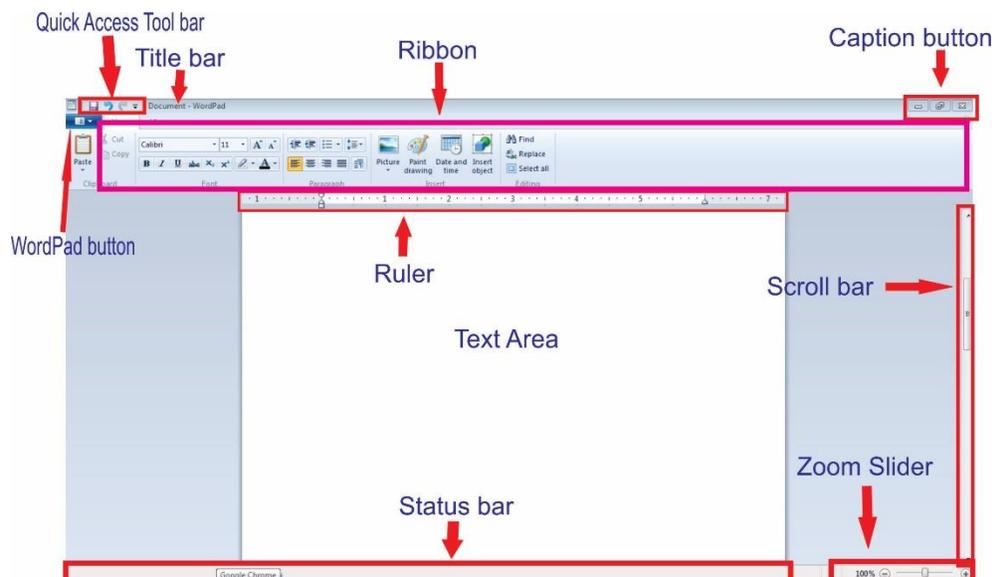
5. Open notepad- write “Start space wordpad”- save – after name write “.bat”- double click on saved file.
6. Open CMD – write “Start wordpad” – Enter.

د WordPad پروگرام د بندولو طریقې

1. Wordpad button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integreted Development Enveriomment)

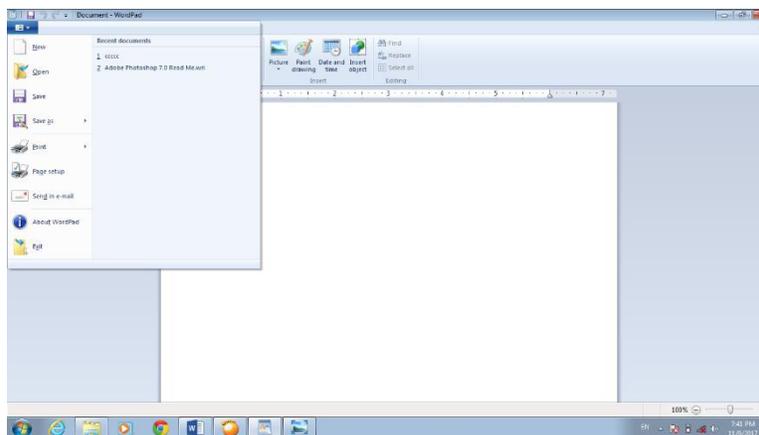
6. Title bar
7. Caption button(Minimize, Restore down, close)
8. Quick access tool bar
9. WordPad button
10. Ribbon(Home tabs, View tabs)
11. Ruler
12. Text area
13. Status bar
14. Zoom slider
15. Scroll bar

WordPad button

په وردپد فټن کې دا لاندې کمانډونه شامل دي.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. Page setup
7. Send in e-mail
8. About WordPad
9. Exit

New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې **Ctrl+N** ده.

Open: دا کمانډ په پروگرام د یوې دوسې یا لیکنې د خلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټر کې مخکې ساتلي وي. شاربټ کټ یې **Ctrl+O** ده.

Save: ددې کمانډ په ذریعې مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټر کې وساتو. یعنې په کمپیوټر کې د یوې لیکنې یا دوسې د ساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوټر کې ساتلی شو. شاربټ کټ نه لري. ددې کمانډ په واسطه مونږ یوه دوسیه یا لیکنه په لاندې شکلونو او نومونو یې ساتلی شو.

1. Rich Text document
2. Office Open XML document
3. Open document text
4. Plain text document
5. Other formats

Save a copy of the document

Rich Text document

Save the document in the Rich Text format.

Office Open XML document

Save the document in the Office Open XML format.

OpenDocument text

Save the document in the OpenDocument format.

Plain text document

Save the document as plain text without line breaks or formatting.

Other formats

Open the Save as dialog box to select from all possible file types.

Print: دا کمانډ په پروگرام کې دليکنې دچاپ کولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ يې Ctrl+P ده.

په Print کمانډ کې لاندې درې کمانډونه شامل دي چې ځانگړي دندې سرته رسوي.

1. Print
2. Quick print
3. Print preview

Preview and print the document

Print

Select printer, number of copies, and other printing options before printing.

Quick print

Send the document directly to the default printer without making changes.

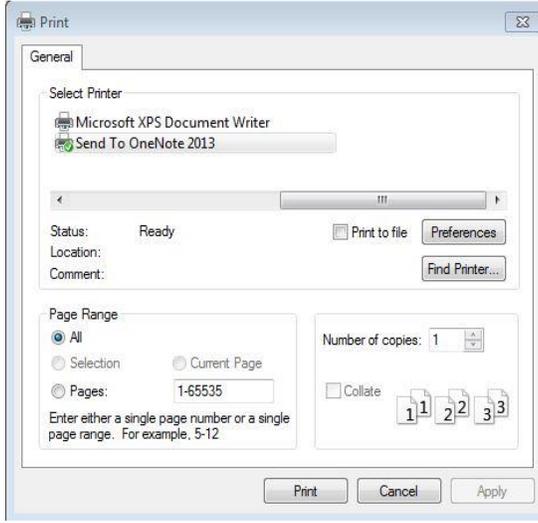
Print preview

Preview and make changes to pages before printing.

Page setup: ددې کمانډ په ذريعه کولی شو چې خپله ليکنه د چاپولو نه مخکې اندازکولی يا ترتيب کولی شو.

Print: کله چې مونږ پدې باندې کلېک وکړو نو دفرنټ يوه افشن راکوي چې پدې کې دفرنټر نوم

انتخابی، دصفحو کاپی انتخابی او داسی نور او افشن بی په لاندی ډول ده.

Select printer: ددی په ذریعه باندی ډیرنتر نوم انتخابی. کوم ډرنتر چې مونږ په کمپیوترکی انستال کړی وی.

Page range: ددی کماند پواسطه مونږ دصفحو شمېر ټاکلی شو. یعنی چې مونږ څومره صفحو چاپ کړو.

All: که دا کماند انتخاب کړو نو ټولو لیکنه چاپیږي. **Selection:** که دا کماند انتخاب کړو نو فقط انتخاب شوي لیکنه چاپیږي.

Pages: که چېرې وغواړو چې دموډرن لیکنه د ډینځمی صفحو نه تر لسمی صفحو پورې چاپ شي نو پدی کې (5-10) لیکو او فرنټ کوو بی.

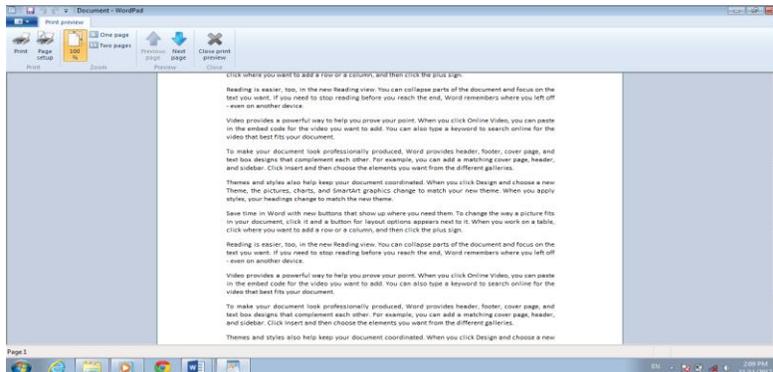
Current page: که دا کماند انتخاب کړو نو موجوده صفحه به چاپیږي. موجوده هغه صفحه ده چېرته چې کرسر موجود وی.

Number of copies: دا کماند په پروگرام د نوتونو یا کتابونو دشمېر لپاره استعمالیږي. که مونږ وغواړو چې لس کتابونه یا نوتونه دچاپ شي نو لس پکې لیکو.

Collate: که دا کماند انتخاب کړو نو لومړی صفحه به لس ځله چاپیږي او بیا به دوهمه صفحه لس ځله چاپیږي او همدغسی مسلسل چاپیږي.

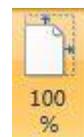
Quick print: دا کماند په پروگرام کې دلیکنی مستقیماً چاپولو لپاره استعمالیږي یعنی کله چې پدی کماند باندی کلېک وکړو نو لیکنه مستقیماً چاپیږي او کومه افشن نه راکوي.

Print preview: ددی کماند پواسطه لیکنه مخکې دچاپولو نه کتلی شو.

Print: که چېرې په فرنټ باندی کلېک وکړو نو لیکنه مستقیماً چاپیږي.

Page setup: پدی کماند کې مونږ دلیکنی دصفحو ستینګ کولای شو او ترتیب کولی شو.

که چپري مونږ پدي باندي کلېک وکړو نو صفحه ۱۰۰٪ فيصده نږدې کوي.

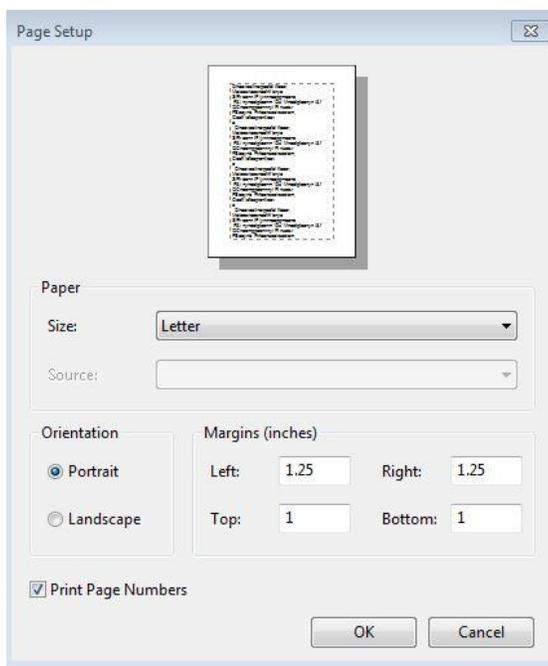
One page: که چپري پدي باندي کلېک وکړو نو يوه صفحه راته ښکاره کوي.
Two pages: که چپري پدي باندي کلېک وکړو نو دوي صفحي راته ښکاره کوي.

Next page: که چپري مونږ زياتي صفحي ليکنه کړي وي نو ددي پواسطه دوهمه صفحه راته ښکاره کوي.

Previous page: ددي پواسطه مونږ وروستني صفحه ښکاره کوي يعني کله چي په Next page کلېک وکړو نو دوهمه صفحه راته ښکاره کوي او و غواړو چي لومړي صفحي ته بېرته لاړ شو نو Previous page باندي کلېک کوو.

Close print preview: دا کمانډ د Print preview د بندولو لپاره استعماليري.

Page setup: ددي کمانډ په ذريعه کولی شو چي خپله ليکنه مخکي دچاپولو نه اندازکولی او ترتيب کولی شو.

Size: ددي کمانډ پواسطه مونږ دصفحي اندازه ټاکلی شو يعني که صفحه A4 نو A4 انتخابوو.

Orientation: پدي کي دوه کمانډو شتون لري چي يو Portrait او بل Landscape دی.

Portrait: که چپري دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په افقي ډول چاپيري.

Landscape: که چپري دا کمانډ انتخاب کړو نو صفحه په عمودي ډول چاپيري.

Margins (inches): دا کمانډ دصفحي دڅنډو اندازي لپاره استعماليري. پدي کمانډ کي Left, Right, Top, Bottom شامل دي.

Right: ددي پواسطه دصفحي دښي طرف اندازه ټاکل کيري.

Left: ددي پواسطه دصفحي دچپ طرف اندازه ټاکل کيري.

Top: ددي پواسطه دصفحي د سر طرف اندازه ټاکل کيري.

Bottom: ددي پواسطه دصفحي دلاندي طرف اندازه ټاکل کيري.

Print page Numbers: که چپري نوموړي کمانډ ته کلېک ايښودل شي نو دصفحي نمبر چاپيري او که چپر کلېک ورته ايښودل شوي نه وي نو دصفحي نمبر نه چاپيري.

Send in e-mail: دا کمانډ په پروگرام کې د ايمل ليرلو لپاره استعماليري.

About Wordpad: دا کمانډ مونږ ته دوردفيډ په باره معلومات راکوي.

Exit: دا کمانډ دپروگرام دبنډولو لپاره استعماليري.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Cut
2. Copy
3. Paste
4. Paste special

Cut: دا کمانډ په پروگرام دليکني دپري کولو لپاره استعماليري. شارب کت يې Ctrl+X ده.

Copy: دا کمانډ په پروگرام دليکني څخه دکاپي اخيستلو لپاره استعماليري. شارب کت يې Ctrl+C ده.

Paste: دا کمانډ په پروگرام کې دليکني داننقالولولپاره استعماليري يعنې Cut شوي يا Copy شوي ليکنه يو ځای بل ځای انتقالوي. شارب کت يې Ctrl+V دی.

Paste special: دا کمانډ په پروگرام کې يوه ليکنه د عکس په شکل انتقالوي.

Home tab (Font group)

په Font گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Font family
2. Font size
3. Grow font
4. Shrink font
5. Bold

6. Italic
7. Underline
8. Strikethrough
9. Subscript
10. Superscript
11. Text highlight color
12. Text color

Font family: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې ته د شکل او ډيزاين ورکولو لپاره استعمالیږي.

Font size: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې ته د اندازې ورکولو لپاره استعمالیږي يعنې ليکنه غټولی شو او هم يې کوچنی کولی شو.

Grow font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د ليکنې اندازه زياتیږي يعنې غټیږي.

Shrink font: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د ليکنې اندازه کميږي يعنې کوچنی کيږي.

Bold: ددې کمانډ پواسطه ليکنې ته لږ ډبلوالی ورکولی شو. شارټ کټ يې **Ctrl+B** ده.

Italic: دا کمانډ په پروگرام د ليکنې د کړوالی لپاره استعمالیږي يعنې ليکنې ته لږ کړوالی ورکوي. شارټ کټ يې **Ctrl+I** ده.

Underline: دا کمانډ په پروگرام ليکنې ته د لاندې خط ورکولو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې **Ctrl+U** ده.

Strikethrough: دا کمانډ په پروگرام د ليکنې په منځ کې خط تيرولو لپاره استعمالیږي يعنې د ليکنې په منځ کې ليکه ورکول کيږي.

Subscript: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې يا عددونو ته د قاعدې ورکولو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې **Ctrl+=** ده.

Superscript: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې يا عددونو ته د توان ورکولو لپاره استعمالیږي. يعنې د ليکنې يا عددونو د پاسه ليکنه ورکولی شو. شارټ کټ يې **Ctrl+Shift++** ده.

Text highlight color: دا کمانډ په پروگرام کې د ليکنې شاته د رنگ ورکولو لپاره استعمالیږي يعنې د ليکنې څټ(شاته) رنگ ورکولی شو.

Text color: دا کمانډ په پروگرام کې ليکنې ته د رنگ ورکولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Paragraph group)

په Paragraph گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Decrease Indent
2. Increase Indent
3. Start a list
4. Line spacing
5. Align text left
6. Center
7. Align text right
8. Justify
9. Paragraph

Decrease Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر يا ليکنه چپ طرف ته انتقالولی شو.
Increase Indent: ددې کمانډ پواسطه کرسر يا ليکنه بني طرف ته ورلی شو.
Start a list: دا کمانډ په پروگرام کې دليکنې لاینو ته نمبر، نقطې، الفباء توري ورکولو لپاره استعمالیږي.

Line spacing: دا کمانډ په پروگرام کې دلاینو ترمنځ دفاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

Align text to left: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکنې دچپ طرف ته ورلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+L ده.

Center: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکنې دپروگرام منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+E ده.

Align text to right: دا کمانډ په پروگرام کې دکرسر يا ليکنې بني طرف ته دورلو لپاره استعمالیږي. شارټ کټ يې Ctrl+R ده.

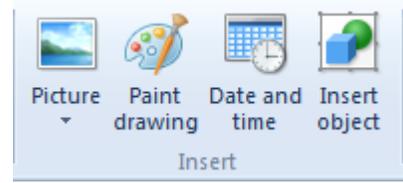
Justify: دا کمانډ په پروگرام کې دليکنې دمنظم کولو لپاره استعمالیږي. يعنې کله چې ليکنه غيرمنظمه يا ناسمه وي نو ددې کمانډ په کلېک کولو سره ليکنه سمیږي. شارټ کټ يې Ctrl+J دی.

Paragraph: دا کمانډ په پروگرام کې د پاراگرافونو ترمنځ فاصلې ټاکلو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Insert group)

په Insert گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Picture
2. Paint drawing
3. Date and time
4. Insert object

Picture: ددې کمانډ پواسطه دکمپیوټر څخه د پروگرام صفحې ته عکسونه راوړلی شو.

Change Picture: ددې کمانډ پواسطه بل عکس بدلولی شو.

Resize picture: ددې کمانډ په پواسطه په پروگرام کې د عکس اندازه ټاکلی شو.

Paint drawing: ددې کمانډ پواسطه د Paint پروگرام څخه رسمی راوړلی شو
یعنې کله چې پدې کمانډ باندې کلېک وکړو نو Paint پروگرام خلاصیږي. کله چې
رسمی وکړو نو بیا Paint پروگرام بندو نو رسمی WordPad پروگرام ته راځي.
شارټ کټ یې Ctrl+D دی.

Date and time: ددې کمانډ پواسطه د پروگرام صفحې ته تاریخ او وخت راوړلی شو.

Insert object: دا کمانډ په پروگرام کې دنورو پروگرامونو څخه د فایلونو راوړلو لپاره
استعمالیږي او د هر پروگرام څخه مونږ فایلونه راوړلی شو.

Home tab (Editing group)

په Insert گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

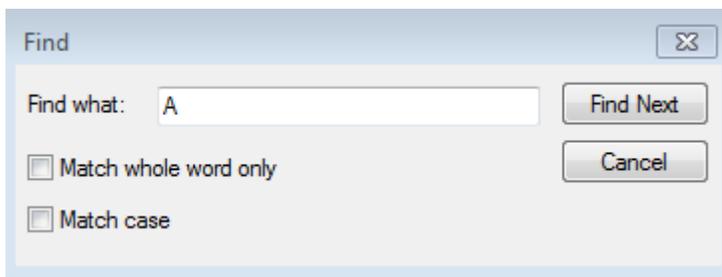
1. Find
2. Replace
3. Select all

Find: دا کمانډ په پروگرام کې ديوې کلمې دپيدا کولو لپاره استعماليري. شارت ګټ يې **Ctrl+F** دی.

Find: دا کمانډ په پروگرام کې ديوې کلمې دلتون يا پيداکولو لپاره استعماليري. کله چې مونږ زياته ليکنه کړي نو مونږ غواړو چې يو لغات يا کلمه پيداکړو نو ددې کمانډ په استفادې سره مونږ يو لغات يا کلمه پيداکولو شو. شارت ګټ يې **Ctrl+F** ده. **Find What**: پدې ځای کې مونږ هغه کلمه لیکو کوم چې مونږ يې پيداکړو. **Find Next**: کله چې مونږ په ليکنه کې يوه کلمه زياته ليکلي وي نو ددې بټن په کليک کولو سره مونږ ته نوره کلمې هم پيداکوي.

Cancel: دا دپرانستل شوي چوکاټ څخه دايستلو لپاره استعماليري.

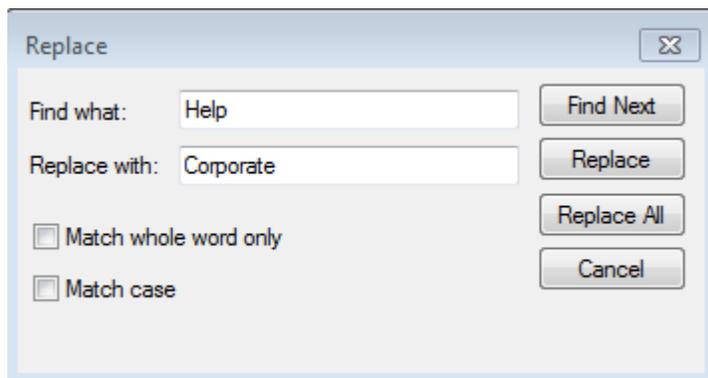
Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کليک ايښودل شوي وي نو هرډول کلمې پيداکوي که په غټو توري او يا کوچنۍ توري وي.

Match case: که دې ته کليک ايښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پيداکوي چې په يو شان تورو ليکل شوي وي. يعنې که يوه کلمه په غټو تورو ليکل شوي وي نو په غټو تورو يې پيداکوي او په کوچنۍ تورو يې نه راته پيداکوي. او که په کوچنۍ تورو ليکل شوي وي نو په کوچنۍ تورو يې پيدا کوي او په غټو تورو يې نه پيداکوي.

Replace: دا کمانډ په پروگرام کې يوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعماليري. شارت ګټ يې **Ctrl+H** دی.

Find Next: ددې کمانډ په کليک کولو سره مونږ ته نورو کلمې پيداکوي چې په ليکنه کې زياتې ليکل شوي وي. شارت ګټ يې **F3** ده.

Replace: دا کمانډ په پروگرام يوه کلمه په بله کلمه بدلولو لپاره استعماليري.

Find what: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په ليکنه کې شامله وي. **Replace with**: پدې کې مونږ هغه کلمه لیکو چې په بله کلمه يې بدلوو.

Find Next: دا دکلمې دپيداکولو لپاره استعماليري.

Replace: دا کمانډ يوه کلمه په بله کلمه

دبدلولو لپاره استعماليري.

Replace All: دا کمانډ په پروگرام کې زياتي کلمې په بله کلمه بدلولو لپاره استعماليري.

Match whole word only: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ايښودل شوي وي نو هر ډول کليمې پيدا کوي که په غټو تورو ليکل شوي او يا که په کوچنيو تورو ليکل شوي وي.

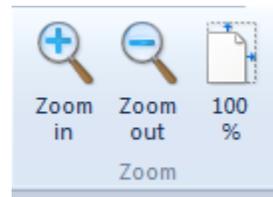
Match case: که دې ته کلېک ايښودل شوي وي نو مونږ ته هغه کلمه پيدا کوي چې په يو شان تورو ليکل شوي وي. يعنې که يوه کلمه په غټو تورو ليکل شوي وي نو په غټو تورو يې پيدا کوي او په کوچني تورو يې نه راته پيدا کوي. او که په کوچني تورو ليکل شوي وي نو په کوچني تورو يې پيدا کوي او په غټو تورو يې نه پيدا کوي.

Select all: دا کمانډ په پروگرام کې دټولې ليکنې دانتخابولولپاره استعماليري. شاربټ کټ يې Ctrl+A دی.

View tab (Zoom group)

په zoom گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

Zoom in: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د پروگرام صفحه ستريري او ليکنه رانږدې کيري.

Zoom out: ددې کمانډ په کلېک کولو سره د پروگرام صفحه کوچني کيري او ليکنه کوچني کيري.

100%: ددې په کلېک سره دپروگرام صفحه ۱۰۰٪ فيصده ستريري او دا يې عادي حالت دی. او ليکنه هم په ۱۰۰٪ کې بنکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې گروپ کې لاندې افشنونه شامل دي.

1. Ruler
2. Status bar

Ruler: که چپري دا کماند ته کليک ايښودل شوي وي نو په پروگرام کې خط کش بنایي او که چپري کليک ورته نه ايښودل شوی نو خط کش نه بنایي.

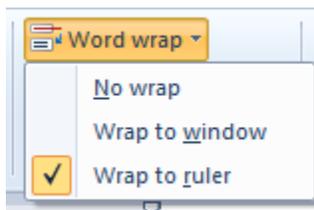
Status bar: که چپري دا کماند ته کليک ايښودل شوي وي نو په پروگرام Status bar بنایي او که چپري کليک ورته نه ايښودل شوي نو Status bar نه بنایي.

View tab (Settings group)

پدې گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Word wrap
2. Measurement units

Wordwrap: پدې کماند کې لاندې افشونه شامل دي.

No wrap: که چپري دې ته کليک ايښودل شوي وي نو ليکنه دپروگرام دصفحي سره نه ماتيري او مستقيماً حرکت کوي.

Wrap to window: که چې دې ته کليک ايښودل شوي وي نو ليکنه دپروگرام دصفحي سره ماتيري.

Wrap to ruler: که چپري دې ته کليک ايښودل شوي وي نو ليکنه د خط کش داندازې مطابق ماتيري.

Measurement units: دا کماند په پروگرام کې دخط کش دواحدونو بدللولپاره استعماليري. يعني خط کش په انچ، سنتي متر، پوننت، پیکس يې بدلولی شو.

Paint program

د کمپيوټر د ويندوز پروگرامونو څخه يو پروگرام چې درسمی او ډيزاين کولو لپاره استعماليري.

د Paint پروگرام دخلاصولو طريقي

1. Start button- search box- write paint- enter.

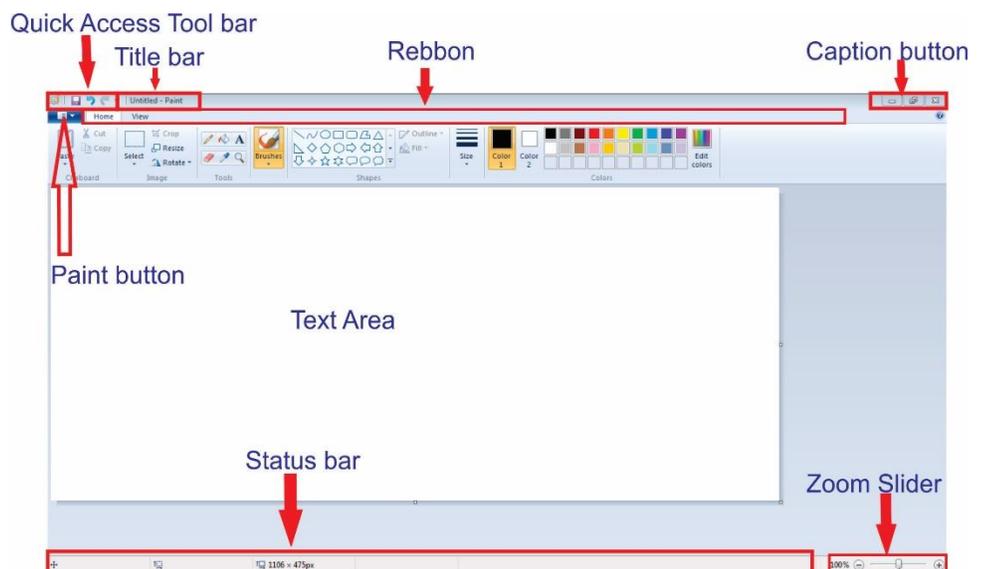
2. Start button- Run- write paint – Ok or Enter.
3. Start button – All programs- accessories- Click on paint.
4. Start button- All programs- accessories- right on paint – write any shortcut key.
5. Start button-search box-write “pbrush” – enter.

د Paint پروگرام د بندولو طريقي

1. Paint button- click on exit.
2. Caption button- click on close.
3. Right click on title bar – click on close.
4. Alt+F4

(I.D.E Integrated Development Environment)

16. Title bar
17. Caption button(Minimize, Restore down, close)
18. Quick access tool bar
19. Paint button
20. Ribbon(Home tabs, View tabs)
21. Ruler
22. Text area
23. Status bar
24. Zoom slider

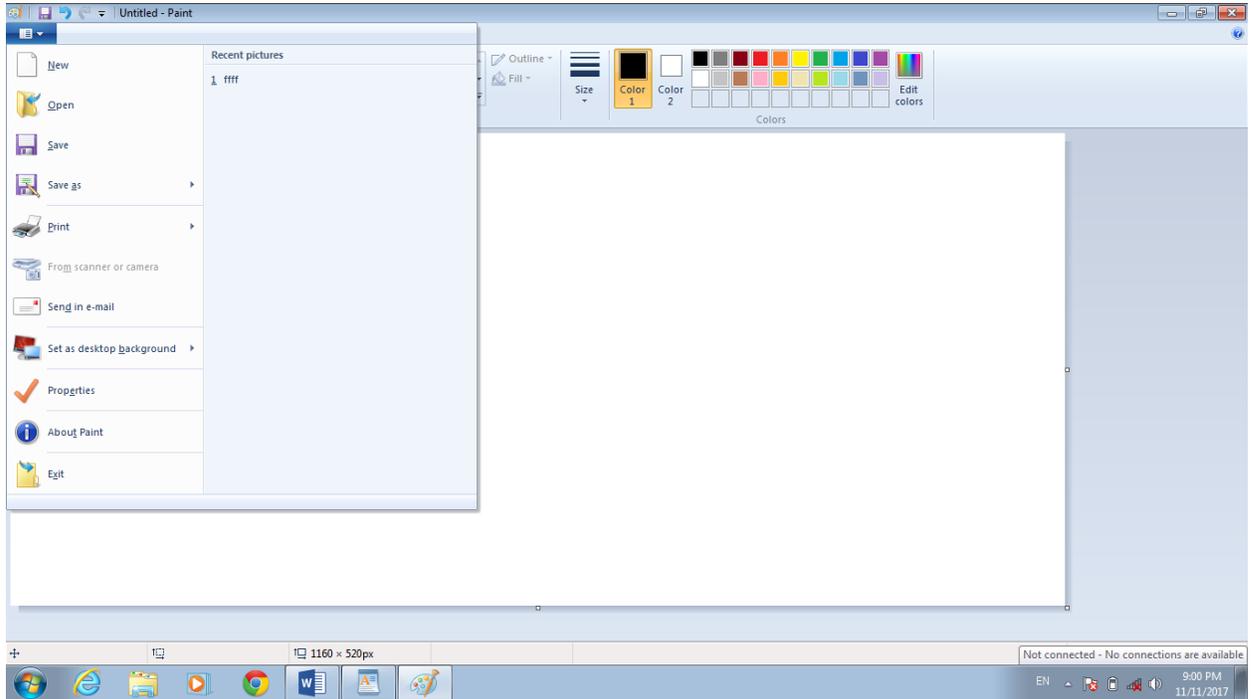

Paint پروگرام دوه ټيپونه لري چې يو Home او بل View دی.

Paint button

پدې ټين کې دا لاندي کمانډونه شتون لري.

1. New
2. Open
3. Save
4. Save as
5. Print
6. From scanner or camera
7. Send in e-mail
8. Set as desktop background
9. Properties
10. about paint
11. Exit

New: دا کمانډ په پروگرام دنوي صفحې منځته راوړلو لپاره استعمالیږي. شارب ټکټ يې Ctrl+N ده.

Open: داکمانډ په پروگرام د یوې دوسې یا لیکنې دخلاصولو لپاره استعمالیږي. هغه لیکنه کوم چې مونږ په کمپیوټر کې مخکې ساتلي وي. شاربټ کټ یې Ctrl+O ده.

Save: ددې کمانډ په ذریعه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه په کمپیوټر کې وساتو. یعنې په کمپیوټر کې د یوې لیکنې یا دوسې دساتلو لپاره استعمالیږي.

Save as: ددې کمانډ په واسطه مونږ کولی شو چې یوه لیکنه یا فایل په څو نومونو یې په کمپیوټر کې ساتلی شو. شاربټ کټ نه لري. ددې کمانډ پواسطه مونږ یوه دوسیه یا لیکنه په لاندې شکلونو او نومونو یې ساتلی شو.

Print: دا کمانډ په پروگرام د لیکنې د چاپولو لپاره استعمالیږي. شاربټ کټ یې Ctrl+P ده.

From scanner or camera: ددې کمانډ پواسطه د سکېنر یا کیمرې څخه دتصویر راخیستلو لپاره استعمالیږي.

Send in e-mail: ددې کمانډ په پواسطه مونږ ایمل لیرلی شو.

Set as desktop background: ددې کمانډ پواسطه یو رسم شوي تصویر د کمپیوټر Background ته ورکولی شو.

Properties: ددې کمانډ پواسطه په پروگرام کې د یو تصویر سټینګ کولی شو.

About paint: ددې کمانډ پواسطه مونږ د Paint پروگرام معلومات کتلی شو.

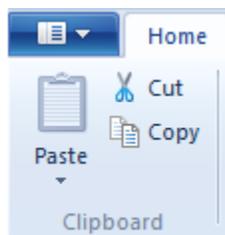
Exit: دا کمانډ د Paint پروگرام د بندولو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Clipboard group)

په Clipboard گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Cut
2. Copy

3. Paste
4. Paste from

Cut: دا کماند په پروگرام دلیکنې دپرې کولو لپاره استعمالیږي. شارت کت یې **Ctrl+X** ده.

Copy: دا کماند په پروگرام دلیکنې څخه د کاپي اخیستلو لپاره استعمالیږي. شارت کت یې **Ctrl+C** ده.

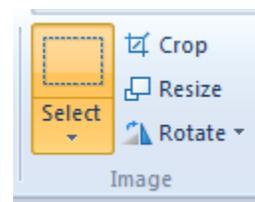
Paste: دا کماند په پروگرام کې د لیکنې د انتقالولولپاره استعمالیږي یعنې Cut شوي یا Copy شوي لیکنه یو ځای بل ځای انتقالوي. شارت کت یې **Ctrl+V** دی.

Paste from: دا کماند په پروگرام کې د کمپیوټر څخه مخکینی، رسم شوي رسمی راخیستلو لپاره استعمالیږي.

Home tab (Image group)

په image گروپ کې لاندې کماندونه شتون لري.

1. Select
2. Crop
3. Resize
4. Rotate

Select: دا کماند په پروگرام کې د لیکنې یا د شکل انتخابولولپاره استعمالیږي. شارت کت یې **Ctrl+A** ده.

په Select کماند کې لاندې نور کماندونه شتون لري.

1. Rectangular selection
2. Free-form selection
3. Select all
4. Invert selection
5. Delete
6. Transparent selection

Rectangular selection: دا کمانډ په پروگرام کې دلیکنې یا تصویر دمرعب یا مستطیل په شکل د انتخابولولپاره استعمالیږي. یعنې لیکنه یا تصویر څلور ضلعی انتخابولی شو.

Free-form selection: دا کمانډ په پروگرام د لیکنې، تصویر او شکل پخپله خوښه دانتهابولو لپاره استعمالیږي یعنې په خپله خوښه یې انتخابولی شو.

Select all: دا کمانډ په پروگرام د لیکنې، تصویر او شکل د ټول انتخابولولپاره استعمالیږي.

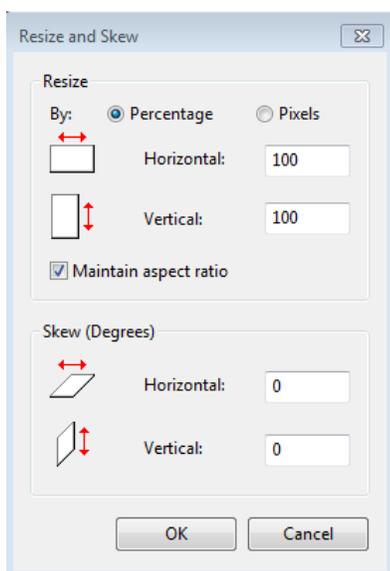
Invert selection: که چېرې مو لیکنه یا تصویر لږ انتخاب کړي وي نو ددې کمانډ په کلېک کولو سره لیکنه یا تصویر ټول انتخابیږي.

Delete: دا کمانډ په پروگرام کې دانتخاب شوي لیکنې یا تصویر د ړنگولولپاره استعمالیږي.

Transparent selection: که چېرې دا کمانډ ته کلېک ایښودل شوي وي نو په تصویر باندې لیکنه د پاسه کیږي او دلیکنې سره تشه ساحه نه راځي او که چېرې کلېک ورته نه وي ایښودل شوي نو په تصویر باندې دلیکنې سره تشه ساحه راځي.

Crop: دا کمانډ په پروگرام کې دانتخاب شوي لیکنې یا تصویر ډېرې کولو لپاره استعمالیږي. Ctrl+Shift+X دې شارت کټ یې ده.

Resize: دا کمانډ په پروگرام کې د عکس داندازې ټاکولولپاره استعمالیږي یعنې د عکس اندازه ټاکلی شو. شارت کټ یې Ctrl+W دی.

مونږ عکس په Percentage او Pixels یې بنایلی شو چې دغه دواړه د عکس واحدات دي.

Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.
Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

Skew (Degrees): پدې کې مونږ عکس کږولی شو.

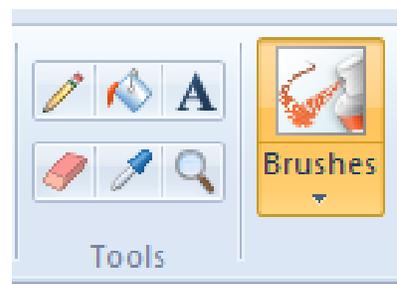
Horizontal: پدې کې مونږ عکس ته افقي اندازه ټاکلی شو.
Vertical: پدې کې مونږ عکس ته عمودي طرف اندازه ټاکلی شو.

Rotate: دا کماند په پروگرام کې د عکس د تاوولولپاره استعمالیږي.

Home tab (Tools group)

په Tools ګروپ کې لاندې کماندونه شامل دي.

1. Pencil
2. Fill with color
3. Text
4. Eraser
5. Color picker
6. Magnifier
7. Brushes

Pencil: دا کماند په پروگرام کې په خپله خوښه درسم جوړولولپاره استعمالیږي. او هم د نوم لیکلو لپاره استعمالیږي.

Fill with color: دا کماند په پروگرام کې درسم شوي شکل ته درنګ ورکولولپاره استعمالیږي.

Text: دا کماند په پروگرام کې د لیک لپاره استعمالیږي.

Eraser: درسم شوي شکل یا تصویر د پاکولو یعنی درنګولو لپاره استعمالیږي.

Color picker: ددې پواسطه دیوه عکس څخه رنګ اخیستلی شو او په بل رسم شوي شکل باندې یې نصبولی شو.

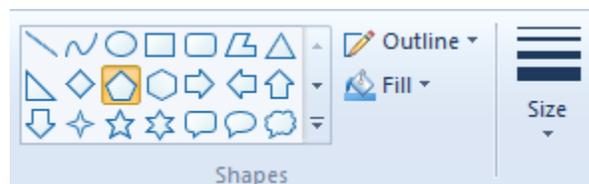
Magnifier: ددې کماند په کلپک کولوسره رسم شوي شکل یا تصویر غټیږي یعنی رانږدې کيږي.

Brushes: ددې کماند پواسطه مختلف ډوله لیکنه یا رسمي کولی شو.

Home tab (Shapes group)

په Shapes ګروپ کې لاندې کماندونه شتون لري.

1. Shapes
2. Outline
3. Fill

4. Size

- Shapes:** ددې پواسطه مونږ مختلف ډوله شکلونه رسمولی شو.
- Outline:** دا کمانډ په پروگرام کې درسم شوي شکل خط ته د تغیر ورکولو لپاره استعمالیږي.
- Fill:** دا کمانډ په پروگرام کې درسم شوي شکل ډکولو او هغې ته د تغیر ورکولو لپاره استعمالیږي.
- Size:** ددې پواسطه درسم شوي شکل لیکې غټولی شو.

Home tab (Colors group)

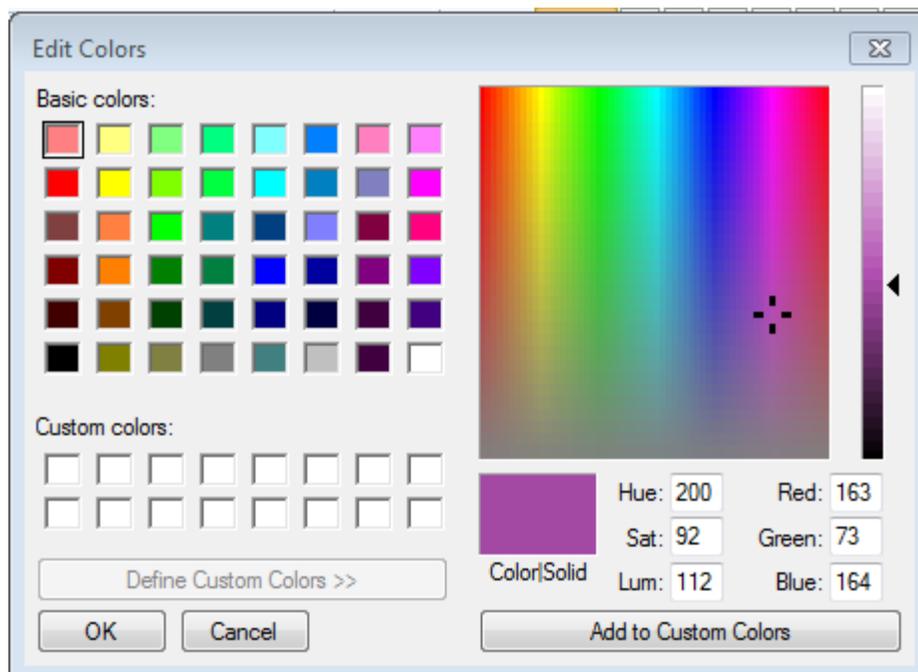
په Colors گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Colors
2. Editing colors

Colors: ددې کمانډ پواسطه رسمی ته مختلف ډوله رنگونه ورکولی شو.

Edit colors: ددې پواسطه مونږ په رنگونو کې تغیر کولی شو یعنې هغه رنگونه راخیستلو شوچې په Colors کې موجود نه وي.

View tab (Zoom group)

په zoom گروپ کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Zoom in
2. Zoom out
3. 100%

Zoom in: ددې کمانډ په کليک کولو سره د پروگرام صفحه سترېږي او لیکنه رانږدې کېږي.

Zoom out: ددې کمانډ په کليک کولو سره د پروگرام صفحه کوچنۍ کېږي او لیکنه کوچنۍ کېږي.

100%: ددې په کليک سره د پروگرام صفحه ۱۰۰٪ فیصده سترېږي او دا یې عادی حالت دی. او لیکنه هم په ۱۰۰٪ کې ښکاره کوي.

View tab (Show or hide group)

پدې گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Rulers
2. Gridlines
3. Status bar

Ruler: که چېرې دا کمانډ ته کليک ایښودل شوي وي نو په پروگرام کې خط کش ښایي او که چېرې کليک ورته نه ایښودل شوی نو خط کش نه ښایي.

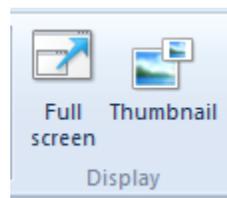
Gridline: که چېرې دا کمانډ ته کليک ایښودل شوي وي نو په پروگرام صفحه باندې یو ډول لیکي راځي لکه جال، او که چېرې کليک ورته نه وي ایښودل شوي نو بیا لیکي نه راځي. شاربټ کټ یې Ctrl+G ده.

Status bar: که چېرې دا کمانډ ته کليک ایښودل شوي وي نو په پروگرام کې Status bar ښایي او که چېرې کليک ورته نه ایښودل شوي نو Status bar نه ښایي.

View tab (Display group)

په display گروپ کې لاندې کمانډونه شتون لري.

1. Full screen
2. Thumbnail

Full screen: دا کمانډ په پروگرام کې د عکس يا رسمۍ په مکمل سکرین بنودلو لپاره استعمالیږي.

Thumbnail: ددې کمانډ پواسطه یو کرکی خلاصیږي چې نوموړي کرکی دیوه رسمۍ preview شکل کتلی شو.

Start Button

ددې بټني په کلېک کولو سره مونږ ته په کمپیوټر کې یو لېست راڅرگندیږي چې په دې لېست په دکمپیوټر ټول پروگرامونه کتلی شو او خلاصولی یې شو.

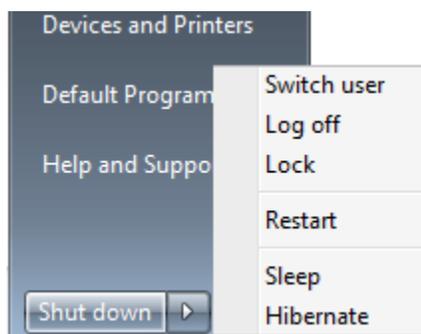

Search box: دا د پروگرام یا فایل د پلټولو لپاره استعمالیږي.

Shut down

دا بټن دکمپیوټر د بندولو لپاره استعمالیږي. نو پدې بټن کې لاندې کمانډونه شامل دي.

1. Switch user
2. Log off
3. Lock
4. Restart
5. Sleep
6. Hibernate

Switch user: دا کمانډ د User د بندولو لپاره استعمالیږي او پروگرامونه ورسره نه بندیږي.

Log off: دا کمانډ د User بندولو لپاره استعمالیږي او پروگرامونه هم ورسره بندیږي.
Lock: دا کمانډ د کمپیوټر د کلف کولو لپاره استعمالیږي.

Restart: دا کمانډ کمپیوټر د آرام ورکولو لپاره استعمالیږي، کمپیوټر یو ځل بندیږي او بیا مستقیماً چلیږي.

Sleep: دا کمانډ کمپیوټر ته د لږ خوب کولو لپاره استعمالیږي یعنې کمپیوټر بندیږي لږ ځنډ وروسته بیا چلیږي.

Hibernate: دا کمانډ کمپیوټر ته د استراحت ورکولو لپاره استعمالیږي.

د کمپیوټر مهم شارټ کټ

Commands	Shortcuts
New	Ctrl + N
Open	Ctrl + O
Save	Ctrl + S
Print	Ctrl + P
Print preview	Ctrl + F2
Close program	Alt + F4
Bold	Ctrl + B

Italic	Ctrl + I
Underline	Ctrl + U
Subscript	Ctrl + =
Superscript	Ctrl + Shift ⁺⁺
Find	Ctrl + F
Replace	Ctrl + H
Select all	Ctrl + A
Cut	Ctrl + X
Copy	Ctrl + C
Paste	Ctrl + V
Undo	Ctrl + Z
Redo	Ctrl + Y
Go To	Ctrl + G
Open Start Menu	Ctrl + Esc
Delete back word	Ctrl + Backspace button
Refresh the active windows	F5
Display the help menu	F1
Open Computer	Windows logo key + E
Select the search box	Ctrl + E
Zoom in	Ctrl + page up
Zoom out	Ctrl + page down
Show or hide the ruler	Ctrl + R
Increase the font size	Ctrl + Shift + >
Decrease the font size	Ctrl + Shift + <
Rename the Select item	F2
Select the search box	Alt + D

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**